

У овом тексту бавићу се питањем формирања фонда за помоћ европским банкама чији оснивачки капитал износи 440 милијарди евра и једном наизглед потпуно другом темом, најавом могућег трговинског рата Кине и САД.

Наслов је наравно подсмешљив и мало карикира, али у основи тачно приказује приступ европских политичара огромним проблемима (они би рекли „изазовима“) са којима се сусрећу земље ЕУ, нарочито еврозоне.

Месецима се политичари водећих земаља ЕУ чврсто, јасно и недвосмислено обавезују да реше питање дужничке кризе. Пправе договоре и „разрађују“ их, допуњују и „чине оперативнијим“. На крају тог процеса је договорен фонд од 440 милијарди евра, чија намена је помоћ банкама које су повериоци презадужених држава ЕУ.

Известан проблем, из мог угла гледано, јесте у томе што тих пара још увек нема. Већи проблем је што нема договора како би се те паре користиле и под којим условима, а највећи проблем је у томе што је у међувремену, од полетка договарања до данас, процењено да тај фонд мора хитно нарасти на 2.000 милијарди евра (неки аналитичари говоре о 3.000 милијарди).

Кренимо редом.

Немачка је прогурала пакет кроз парламент од око 211 милијарди евра, уз јасну поруку опозиције да следећи пут владајућа групација не може ни случајно да рачуна на њихове гласове.

Криза у еврозони – операција успела, а пацијент...

Пише: Бранко Павловић
четвртак, 13 октобар 2011 14:26

Данас, 11. октобра, гласа парламент Словачке, последњи у низу 17 држава еврозоне, који би морао да усвоји да Словачка треба одмах да издвоји у фонд око 7,5 милијарди евра. Дакле штедљиви Словаци, који су привукли значајне стране инвестиције и који нису презадужени, али зато релативно скромно живе, сада треба да исцеде 7,5 милијарди евра у корист банака које нису добро процениле своје пласмане, а налазе се претежно у Француској и Немачкој. Готово је извесно да ће Словачка затражити да се њен удео у фонду смањи или некако прерасподели другачије. То даље значи да се отвара пандорина кутија других захтева за „повлашћени“ статус.

Ипак, можемо претпоставити да ће Немачка некако успети да „прогута“ и тих 7,5 милијарди евра и да ће фонд бити основан. Али то је тек почетак драме.

У самом формирању фонда већ је исцрпљена целокупна политичка подршка грађана ЕУ за спасавање банака, односно како се то маркетиншки приказује, презадужених држава, а већ настаје расцеп између Француске и Немачке око тога како се тај новац може и сме користити.

Француски приступ је да банка која не може да наплати своја потраживања одмах може да посегне за парам фонда, а немачки да се таква банка прво мора обратити тржишту капитала, па затим националним фондовима, а тек на крају заједничком фонду.

Ова разлика је остала и после разговора Меркелове и Саркозија у недељу 9. октобра. Уместо решења, ови политичари су нас уверавали да никаквих суштинских проблема нема, да су они јединствени и одлучни, свени своје одговорности, да неће допустити нежељене сценарије и да је све под контролом.

Велике обавезе, велике речи, а ми смо хтели само да чујемо како и под којим условима банка може користити паре фонда. То нам нису рекли. Али су обећали да ће све убрзо бити јасно јер је то њихова мисија. Они живе за то да све буде како треба, свет стабилан и у непрекидном прогресу, само не могу да се договоре ко ће то да плати.

У сценарију који заговара Немачка, постоји реална могућност да француске институције уђу у спиралу повећаних камата, веће несигурности враћања позајмљеног новца, овога пута самим француским банкама, испољавању неспособности да се све то финансира на

брз начин од националних фондова и следствено томе опасности од обарања самог рејтинга Француске са садашњег ААА.

Обарање рејтинга значило би да је свако даље задуживање Француске скупље, да су у том случају перспективе развоја лошије и да се доводи у питање читава конструкција помоћи банкама које су изложене ризику у случају банкротства Грчке и могуће других земаља.

Као решење, тренутно се нуди самоуверени, благо забринути (али више због огромног менталног напора) израз лица и непоколебљива реторика. Ако томе додамо да је јавни дуг Француске данас на око 86,2% БДП (што је наравно недосањани сан за дуг Италије од 120% БДП), онда је јасно да неког значајнијег задуживања, а нарочито не скупљег, не може ни бити.

Са друге стране Немцима не пада на памет да стварно било кога финансирају, осим ако тај који хоће њихове паре не дође да буквално проси, па ће му Немци, уз скромну надокнаду и огромну контролу, наравно братски помоћи.

Уз све тешкоће, могу да замислим да се некако и овај „изазов“ реши. Али шта ћемо кад већ почетком следеће године треба почети циклус прибављања нових 1.500 милијарди евра за овај фонд? Шта кад се питање у заоштреној форми пресели у Шпанију и Италију (треба имати у виду да је Италија у периоду 2000–2010. године имала просечан раст БДП од само 0,2% што више забрињава чак и од спектакуларног јавног дуга од око 1.900 милијарди евра) и почне да дрма билансе банака по целој Европи много теже и дубље од свих досадашњих потреса? Ја не могу да замислим да парламент Немачке то одобри, а камоли да то одобре и парламенти осталих 16 чланова еврозоне.

Ту озбиљна, одлучна и благо забринута лица политичара више неће играти никакву улогу.

Такав обим помоћи, чак и на почетном нивоу од 440 милијарди евра, нужно захтева централизацију читавог низа финансијских институција на нивоу ЕУ, а затим и кадровско преузимање руководећих функција од представника оних земаља које дају највише пара. То све наравно ствара нове проблеме и то не само психолошке природе.

Тако, на пример, мале земље попут Словачке, лако могу изгубити контролу над пореском политиком, а то значи да неће више моћи инвеститорима да нуде повољније услове од оних које имају у нпр. Немачкој, што ће нужно довести до смањења страних инвестиција у те земље. А ако се изгуби та предност, онда се губи основни чинилац досадашњег развоја Словачке. А онда је боље бити изван ЕУ. Ем имаш стране инвестиције, ем не мораш да дајеш огромне паре банкама које су погрешно процениле своје пласмане.

Једини логични излаз из целе ситуације је штампање пара. У првом кораку. А куда ће ствари отићи након тога, тешко је предвидети.

Немци су суштински остали усамљени у разборитом покушају решавања проблема, зато што од осталих великих привреда ЕУ, нико не гледа дуже од једног изборног циклуса, а у тим оквирима нема могућности да се сагледају, а камоли донесу, било које стратешке одлуке.

То питање, стратешке одлуке, води нас на други крај света. Реч је о најави могућег трговинског рата Кине и САД.

Да подсетим, у току је поновни покушај усвајања закона у САД по коме би, упрошћено речено, било могуће додатном таксом оптеретити робу и услуге земаља које, по мишљењу САД, држе нереално низак курс својих валута. Кина је одмах одговорила да званичници у САД морају бити свесни да би усвајање таквог закона значило трговински рат Кине и САД.

Озбиљност од могућег усвајања оваквог закона најбоље се види у оштрини реакције Кине. Очигледно је да Кина процењује да је то овог пута озбиљна претња.

Сад долази, за мене, најзанимљивији део и одмах да кажем реч је о гласном размишљању, а не о поседовању било које информације.

Криза у еврозони – операција успела, а пацијент...

Пише: Бранко Павловић
четвртак, 13 октобар 2011 14:26

Свако ко барата само са неколико цифара о односу привреде Кине и САД одмах може да закључи да би такав закон веома штетио самој Америци. И можемо се сложити да то часним представницима у оба дома америчког парламента не мора бити ни превише јасно. Али онај ко суштински гура такав предлог, мора имати неку рачуницу у свему томе.

Мислим да је у питању стратешка одлука (да ли ће се у томе успети, друго је питање).

Ако ствари наставе да се одвијају тако како иду, својим током, за само 15 година Кина ће бити не само већа економија од САД, него и војно јача од САД.

Лако можемо закључити да, гледано из угла САД, такав положај није пожељан. Питање, стратешко, гласи - шта да се ради (у недостатку Чернишевског)?

Да се бомбардује Кина, касно је за то. Решење се може тражити само у дестабилизацији Кине.

Пошто кинеско руководство не прави грешке, онда је потребно насилно оборити стопу привредног раста Кине са просечних око 7-8% у наредних 15 година, на рецимо 3-4%. И онда се надати да ће пробужена очекивања грађана Кине за повећањем животног стандарда бити знатно већа од онога што руководство може да пружи и да ће та ситуација изнедрити унутрашња превирања и затим хаос у Кини.

Жртва САД би била да у наредних 3-4 године уместо раста од око 1,5-2,5% имају пад од око 0.1-0,3%. Мала цена за могуће изазивање хаоса у Кини, који би могао да за вишедеценијски период одложи смену на врху економске и војне лествице светских лидера.

Наравно, САД би могле да одустану од улоге владара света, да сведу своју интересну зону на обе Америке, битно смање трошкове и тако обезбеде већи раст и дуготрајну стабилност, али за такву стратешку одлуку мислим да нису способни. За ову прву јесу.

Криза у еврозони – операција успела, а пацијент...

Пише: Бранко Павловић
четвртак, 13 октобар 2011 14:26

Време у коме живимо захтева способност доношења стратешких одлука, а чини се да политичара таквих способности у евроатлантском свету готово да нема. Или смо управо пред њиховим појављивањем, на развалинама које остају иза „озбиљних лица“ и „одлучних изјава“ садашњих политичара.